

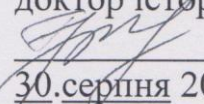
ПВНЗ УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА
Кафедра теорії та історії держави і права

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЮРИДИЧНА СЛУЖБА В УКРАЇНІ

Освітньо-професійна програма другого рівня вищої освіти
за спеціальністю 081 «Право»

Розробник: д.ю.н., доц. Луцький Р.П.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії та історії держави і права юридичного факультету університету від 30 серпня 2018 року (протокол № 1).

Завідувач кафедри
доктор історичних наук, доцент
 Т.І. Гуменюк
30.серпня 2018 р.

ВСТУП

Навчальна дисципліна передбачає вивчення поняття і змісту основних напрямків організації юридичного обслуговування суб'єктів господарювання різних форм власності, набуття практичних навиків з цих питань спеціалістами-правознавцями юридичних служб, в тому числі їх майнових, економічних та інших інтересів, досягнення навиків у вирішенні трудових, господарських та інших конфліктів, здійснення контролю за виданням локально-правових актів у відповідності до вимог чинного законодавства, вміння сприяти керівникам та спеціалістам установ, організацій, підприємств, господарств, об'єднань в дотриманні правових норм чинного законодавства України.

Основною метою викладання навчальної комплексної дисципліни «Юридична служба в Україні» є висвітлення найбільш актуальних проблем науки про юридичне обслуговування, правову роботу та їх зв'язку з розвитком різних галузей законодавства, яке регламентує діяльність юридичних служб по захисту прав і інтересів підприємств, установ та організацій.

Основні завдання, що мають бути вирішені у процесі викладання дисципліни, спрямовані на:

- визначення проблемних питань забезпечення юридичного обслуговування та правової роботи на підприємствах, установах та організаціях;
- вивчення законодавчих та нормативно-правових актів, які регулюють порядок надання юридичної допомоги;
- вміння аналізувати норми чинного законодавства, що стосується питань юридичного обслуговування;
- вивчення судової практики з питань застосування чинного законодавства різних галузей права при наданні правової допомоги.
- поняття та основні форми організації юридичного обслуговування підприємств, установ, організацій і господарств різних правових форм власності та господарювання;
- правове становище працівників юридичних служб;
- систему та порядок формування і діяльності міністерств, інших органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій та об'єднань, які охоплені юридичним обслуговуванням;
- основні функції та повноваження працівників юридичних служб;
- форми і методи організації юридичного обслуговування;
- порядок забезпечення законності при виданні локальних актів;
- організацію юридичного обслуговування по забезпеченню захисту права власності;
- організацію договірної, претензійної та позовної роботи;
- вміння застосовувати правові засоби передбачені законодавством для вирішення професійних завдань;
- підготовку і складання юридичної документації;

- здійснення методичної роботи по організації юридичного обслуговування;
- здійснення перевірки відповідності законодавству проектів локальних актів, складати висновки та пропозиції про зміну або скасування актів нормативного характеру;
- проведення юридичної експертизи та юридичного аудиту;
- професійне представлення інтересів підприємств, установ і організацій в судах та інших органах;
- проведення аналізу здійснення юридичного обслуговування та внесення письмових пропозицій по покращенню цієї роботи;
- організацію і проведення правового навчання працівників, установ та організацій;
- кваліфіковане роз'яснення чинної практики дотримання законодавства, його застосування та надання консультації з правових питань.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми магістри повинні: **знати:** джерела за якими працює юридична служба; основні напрямки діяльності при охороні й захисті прав фізичних та юридичних осіб; принципи; місце юридичної служби в правовій системі України; права та обов'язки юридичної служби; - організаційну побудову юридичної служби в Україні.

вміти: орієнтуватися в системі законодавства України про юридичну службу та знаходити в ньому необхідну для конкретного випадку норму; тлумачити норми «Про затвердження Загального положення про юридичну службу міністерства, іншого органу виконавчої влади, державного підприємства, установи та організації».

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Освітньо-професійна програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	освітній ступінь магістр спеціальність 081 «Право»	Вибіркова	
Кількість модулів – 2	кваліфікація магістр права	Рік підготовки:	
		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для		Лекції	
		22 год.	6 год.

денної форми навчання: аудиторних – 2 год.; самостійної роботи студента – 4			Семінарські, практичні	
	20 год.		2 год.	
	Самостійна робота			
	78 год.		82 год.	
	Вид контролю: залік – 1-й сем.			

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточне оцінювання студентів на семінарських заняттях здійснюється за чотирьох бальною шкалою, де «2» - незадовільно; «3» - задовільно; «4» - добре; «5» - відмінно.

Підсумковий контроль у вигляді екзамену проводиться у тестовій формі і оцінюється відповідно до шкали оцінювання знань студентів за ЄКТС.

Шкала в балах	Національна шкала	Шкала ЄКТС
90-100 балів	5 «відмінно»	A
80-89 балів	4 «дуже добре»	B
65-79 балів	4 «добре»	C
55-64 бали	3 «задовільно»	D
50-54 бали	3 «достатньо»	E
35-49 балів	2 «незадовільно»	FX
1-34 бали	2 «неприйнятно»	F

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Лекції із застосуванням мультимедійного проектора, робота в Інтернеті, складання схем, таблиць.

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздаванням студентам під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. При викладанні лекційного матеріалу студентам пропонуються питання для самостійного розмірковування. При цьому лектор задає запитання, які спонукають студента шукати розв'язання проблемної ситуації. Така система примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Лекційне заняття, проведене у такий спосіб, пробуджує у студента активність та увагу при сприйнятті

матеріалу, а також спрямовує його на використання системного підходу при відтворенні інформації, яку він одержав від викладача.

Робота в малих групах дає змогу структурувати лекційні або семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування. Після висвітлення проблеми (при використанні проблемних лекцій) або стислого викладання матеріалу (при використанні міні-лекцій) студентам пропонується об'єднуватися у групи по 5 – 6 осіб та презентувати наприкінці заняття своє бачення та сприйняття матеріалу. Презентації-виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, для демонстрації нових товарів і послуг. Однією з позитивних рис презентації та її переваг при використанні в навчальному процесі є обмін досвідом, який здобули студенти при роботі у певній малій групі.

Семінари-дискусії – передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Мозкові атаки – це метод розв'язання невідкладних завдань за дуже обмежений час. Сутність його полягає в тому, щоб висловити якнайбільшу кількість ідей за невеликий проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Кейс-метод (метод аналізу конкретних ситуацій) – дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Презентації – виступи перед аудиторією – використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу.

Діагностика (моніторинг і перевірка) результатів навчання здійснюється шляхом виконання студентами:

- 1) тестових завдань;
- 2) презентацій і виступів на наукових заходах;
- 3) підсумкового екзамену у тестовій формі.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

Предмет, структура та особливості організації юридичної служби

Тема 1. Предмет і система комплексної навчальної дисципліни «Юридична служба в Україні»

Історія становлення юридичної служби: колоніальний період, національно-визвольний період, в добу радянського періоду, радянської перебудови та в добу незалежності України з 1991 року по теперішній час.

Поняття та зміст організації юридичного обслуговування.

Державна організація правової роботи в економіці України. Які органи здійснюють правову роботу в економіці? Які питання не відносяться до правової роботи в економіці та в діяльності органів правопорядку? Органи влади та управління, які здійснюють правову роботу в економіці. Функції цих органів по організації юридичного обслуговування та правової роботи за критеріями.

Правове забезпечення економічних реформ. Указ Президента України «Про єдиний державний реєстр нормативних актів». Недоліки законодавства в правовому регулюванні господарських та фінансових відносин. Порядок реєстрації нормативних актів згідно законодавства України.

Основні напрямки юридичного обслуговування. Роль юридичної служби в сприянні організації правової роботи.

Тема 2. Структура та форми юридичної служби в Україні

Система юридичної служби підприємств, установ та організацій на Україні. Форми юридичного обслуговування господарюючих суб'єктів. Організаційно-правові форми і функції юридичної служби міністерства, іншого відомства, їх права та функції, згідно Загального положення про юридичну службу міністерства, іншого органу виконавчої влади, державного підприємства, установи та організації. Права юридичної служби міністерства.

Організаційно-правові форми функції юридичної служби органів державної і виконавчої влади області і району.

Організаційно-правові форми і функції юридичної служби об'єднань, асоціацій, корпорацій.

Організаційно-правові форми і функції юридичної служби підприємств, установ та організацій, їх обов'язки та права.

Методичне керівництво правовою роботою. Роль Міністерства юстиції України та інших міністерств України у забезпеченні методичного керівництва і в сприянні вдосконаленню правової роботи. Роль місцевих органів обласного та районного рівнів в організації методичної допомоги правовою роботою та юридичним обслуговуванням. Особливості організації методичного керівництва міністерствами та іншими відомствами. Види методичного керівництва правовою роботою.

Тема 3. Юридична служба в органах місцевого самоврядування

Поняття юридичної служби в органах місцевого самоврядування. Правові засади та структури юридичної служби в органах місцевого самоврядування. Правові функції та суспільні завдання юридичної служби. Принципи діяльності юридичних служб. Основні напрямки діяльності юридичної служби. Основні повноваження юридичної служби та їх реалізація. Процедурно-правові аспекти діяльності юридичної служби: порядок підготовки проектів актів органів місцевого самоврядування; класифікаційні вимоги та юридична техніка підготовки правових документів.

Тема 4. Особливості організації юридичної служби різних форм власності в агропромисловому комплексі України

Історичні аспекти організації юридичного обслуговування сільськогосподарських підприємств в Україні. Характеристика суб'єктів юридичного обслуговування. Організація і проблеми юридичного обслуговування сільськогосподарських підприємств, установ, організацій, об'єднань і фізичних осіб – підприємців агропромислового комплексу України. Питання удосконалення організації юридичного обслуговування сільськогосподарських підприємств аграрної галузі економіки України.

Тема 5. Правовий статус працівників юридичних служб підприємств, установ та організацій

Порядок формування і ліквідації юридичної служби. Контрольні функції юридичної служби. Підпорядкованість спеціалістів юридичної служби. Порядок створення юридичної служби. Підстави та порядок ліквідації юридичної служби. Особливості призначення на посаду юрисконсультів. Вимоги для призначення в господарюючих суб'єктах, в органах управління та виконавчої влади до осіб, які претендують на посади спеціалістів юридичних служб. Підстави для звільнення спеціалістів юридичних служб. Особливості призначення і звільнення спеціалістів юрисконсультів, на яких поширюються норми закону України «Про державну службу».

Тема 6. Робота юридичної служби з правовими та локальними актами

Мета, зміст і організація роботи працівників юридичної служби з правовими та локальними актами. Безпосередня участь спеціалістів юридичної служби у створенні норм права, їх форми. Забезпечення виконання Рекомендацій з питань підготовки, подання на державну реєстрацію, юридичного обліку та зберігання нормативних актів міністерств, інших органів державного і господарського управління та контролю, при підготовці проекту локального акта.

Порядок складання та забезпечення законності видання локальних актів. Структура локального акту. Порядок подання проекту локального акту на підпис керівника і направлення його до державного реєструючого органу.

Забезпечення законності та видання локальних актів відповідно до вимог Примірної Інструкції з діловодства у міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, Раді Міністрів Автономної республіки Крим, місцевих органів виконавчої влади.

Тема 7. Проведення юридичної експертизи та юридичного аудиту

Порядок проведення правової експертизи нормативно – правових актів на відповідність їх чинному законодавству. Проведення гендерно - правової експертизи.

Правові основи аудиторської діяльності: аудит, як вид підприємницької діяльності; договори про надання аудиторських послуг; порядок здійснення аудиторської перевірки і оформлення її наслідків проведення.

Аудит при перекрученні бухгалтерської звітності юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.

Тема 8. Правовий та соціальний захист працівників юридичних служб підприємств, установ та організацій

Правовий статус працівників юридичної служби згідно чинного законодавства України. Особливості матеріального і морального стимулювання юрисконсультів, які працюють в сільськогосподарських підприємствах недержавної форми власності. Роль громадських юридичних організацій, об'єднань та спілок у захисті прав та інтересів юристів. Роль цих громадських організацій в піднятті престижу правознавчої спеціальності. Правовий статус спілки юристів України, міжнародного неурядового об'єднання «Спілки юристів», спілки адвокатів України, Української правничої фундації, світового Конгресу українських юристів, Української Асоціації студентів-правників, асоціації спілки юристів-аграрників України, асоціації українських працівників; координаційної ради молодих юристів України при Міністерстві юстиції України; Укази Президента України «Про запровадження в Україні «Відкриття Року Права», «Про День юриста».

Змістовий модуль 2.

Роль юридичної служби в Україні та організація правової роботи і юридичного обслуговування підприємств, установ та організацій

Тема 9. Роль юридичної служби по забезпеченню захисту права власності підприємств, установ, організацій

Поняття та значення юридичної служби по забезпеченню охорони власності підприємств, установ та організацій. Законодавство про правовий захист власності. Поняття і значення правової роботи по забезпеченню збереження власності. Роль юридичної служби в забезпеченні збереження власності та попередження невиробничих витрат та втрат з допомогою застосування правових засобів.

Сприяння юридичною службою з допомогою правових засобів належному веденню складського господарства. Вимоги щодо організації у

веденні складського господарства та в збереженні товароматеріальних цінностей. Сприяння юридичною службою організації охорони об'єктів з товароматеріальними цінностями. Забезпечення дотримання законодавства при списанні матеріально-грошових коштів.

Тема 10. Роль юридичної служби в організації договірної роботи

Поняття договірної роботи. Роль юридичної служби у підвищенні економіко-фінансових результатів шляхом належного укладання і виконання господарських та інших договорів. Робота юридичної служби в сприянні належного укладання договорів та в оформленні договірних правових відносин. Вибір способу оформлення договірних відносин та правового забезпечення документування.

Роль юридичної служби в забезпеченні виконання вимог нормативних актів при складанні проектів текстів договорів, протоколів розбіжностей.

Тема 11. Роль юридичної служби в організації претензійної (позасудової) роботи

Захист майнових прав підприємств, установ та організацій з допомогою належної організації допретензійної та претензійної (позасудової) роботи. Претензійний порядок вирішення господарських спорів. Зміст, мета, законодавче забезпечення.

Підготовка, підстави пред'явлення претензій. Терміни заявлення претензій. Забезпечення претензійного порядку врегулювання розбіжностей.

Правова робота по розгляду одержаних претензій. Процедура задоволення претензії або відхилення претензійних вимог. Терміни і порядок письмового повідомлення про наслідки розгляду претензій.

Відповідальність за порушення строків розгляду претензій. Контроль за визнаними претензіями.

Роль юридичної та інших служб підприємств, установ та організацій в здійсненні реєстрації, обліку та збереження претензій. Здійснення аналітичної роботи юридичною службою по наслідках розгляду питань в організації претензійної роботи в юридичних особах.

Тема 12. Організація позовної роботи на підприємствах, установах та організаціях і роль в ній юридичної служби

Поняття позовної роботи та роль її у підвищенні ефективності виробництва. Правова база позовної роботи. Загальне положення про юридичну службу міністерства, іншого органу виконавчої влади, державного підприємства, установи та організації, Інструкція про порядок юридичного обслуговування колгоспів, міжколгоспних підприємств і організацій (включаючи обслуговування їх міжгосподарськими службами). Організація позовної роботи.

Порядок підготовки, оформлення та підстави подання позовних заяв. Роль юридичної служби у оформленні позовної заяви.

Роль юридичної служби у правильному забезпеченні встановленого законом порядку розмежування компетенції розгляду справ господарськими судами і судами загальної юрисдикції (місцевими судами та апеляційними судами).

Вимоги щодо оформлення позовної заяви та порядок подання її до суду. Роль юридичних служб у підготовці та пред'явленні віндикаційних і негативних позовів на розгляд суду.

Тема 13. Організація роботи юридичною службою по забезпеченню дотримання трудового законодавства

Участь юридичної служби в роботі по забезпеченню дотримання законодавства про працю і зміцненню трудової дисципліни. Форми і методи діяльності юридичної служби по забезпеченню правильного застосування законодавства про працю в положеннях про юридичну службу та в посадових функціональних Інструкціях юридичних служб.

Тема 14. Участь юридичних служб в судах при захисті прав та інтересів підприємств, установ та організацій

Загальні положення участі працівників юридичних служб по вирішенні спорів у господарських судах першої інстанції. Порядок ведення судового засідання по розгляду позовних заяв у господарських судах першої інстанції. Дії юридичної служби по підтриманню позовної заяви у господарських судах першої інстанції. Порядок прийняття рішення за позовною заявою у господарських судах першої інстанції. Порядок розподілу судових витрат між сторонами господарськими судами першої інстанції. Порядок оголошення рішення господарськими судами та термін набрання юридичної сили таких рішень. Порядок прийняття ухвали у зв'язку з рухом справи та оформлення протоколу судового засідання у господарських судах першої інстанції. Порядок ознайомлення із судовим рішенням. Оцінка ефективності спеціалістів юридичної служби при захисті інтересів юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців в господарських судах.

Тема 15. Роль юридичної служби щодо сприяння забезпечення правового виховання та чинного законодавства України

Робота юридичної служби по організації правового навчання, підвищенню юридичних знань і сприяння правового виховання працівників підприємств, установ та організацій. Їх види. Створення юридичних факультетів, секцій та громадських юридичних консультацій і їх роль в підвищенні правових знань.

Правова інформатика. Закони України «Про інформацію» та «Про доступ до публічної інформації». Поняття правової інформації. Джерела правової інформації. Роль юридичної служби в здійсненні заходів щодо реалізації Концепції підвищення правової культури учасників виборчого процесу та референдумів в Україні, Програми розвитку юридичної освіти,

Порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності, Про єдиний державний реєстр нормативних актів, Про тимчасове положення про порядок ведення Єдиного державного реєстру нормативних актів, створення фонду підтримки у контрольному стані нормативних актів про порядок і умови користування динамі цього Реєстру, Про Порядок ведення єдиного державного реєстру нормативних актів та користування ними.

Тема 16. Організація правової роботи і юридичного обслуговування підприємств, установ та організацій працівниками юридичної служби

Поняття і значення організації правової роботи та юридичного обслуговування спеціалістами юридичних служб. Роль керівника підприємства, установи чи організації в організації правової роботи. Основні обов'язки юридичної служби по організації правової роботи згідно законодавства, в тому числі — загального положення про юридичну службу міністерства, іншого органу виконавчої влади, державного підприємства, установи та організації. Планування роботи спеціалістами юридичної служби. Види планів. Порядок здійснення планування. Контроль за виконанням планів. Діловодство юридичної служби, її система. Види реєстраційних журналів по обліку виконання правової роботи. Порядок зберігання документів юридичною службою. Перелік типових документів, що утворюються в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, інших установ, організацій і підприємств.

1. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	с	с.р.		л	п	с	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Предмет, структура та особливості організації юридичної служби										
Тема 1. Предмет і система комплексної навчальної дисципліни «Юридична служба в Україні»	6				4					5
Тема 2. Структура та форми юридичної служби в Україні	6				4					5
Тема 3. Юридична	6	2	2		5					5

служба в органах місцевого самоврядування									
Тема 4. Особливості організації юридичної служби різних форм власності в агропромисловому комплексі України	6	2	2		5		2		5
Тема 5. Правовий статус працівників юридичних служб підприємств, установ та організацій	8	2	2		5				5
Тема 6. Робота юридичної служби з правовими та локальними актами	8				5				5
Тема 7. Проведення юридичної експертизи та юридичного аудиту	8	2	2		5				5
Тема 8. Правовий та соціальний захист працівників юридичних служб підприємств, установ та організацій	8	2	2		5				5
Разом за змістовим модулем 1.	56	10	10		38				40
Змістовий модуль 2. Роль юридичної служби в Україні та організація правової роботи і юридичного обслуговування підприємств, установ та організацій									
Тема 9. Роль юридичної служби по забезпеченню захисту права власності підприємств, установ, організацій	8	2			5				5
Тема 10. Роль юридичної служби в організації договірної роботи	8	2			5		2		5
Тема 11. Роль юридичної служби в	8	2	2		5				5

організації претензійної (позасудової) роботи									
Тема 12. Організація позовної роботи на підприємствах, установах та організаціях і роль в ній юридичної служби	8	2	2		5				5
Тема 13. Організація роботи юридичною службою по забезпеченню дотримання трудового законодавства	8	2	2		5				5
Тема 14. Участь юридичних служб в судах при захисті прав та інтересів підприємств, установ та організацій	8	2	2		5		2		5
Тема 15. Роль юридичної служби щодо сприяння забезпечення правового виховання та чинного законодавства України	8	2	2		5				6
Тема 16. Організація правової роботи і юридичного обслуговування підприємств, установ та організацій працівниками юридичної служби	8	2			5			2	6
Разом за змістовим модулем 2.	64	12	10		40		6	2	42
Усього годин	120	22	20		78		6	2	82

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

I. Нормативно-правових актів

1. Конституція України від 28.06.1996р., №254к/96-ВР // ВВРУ. - 1996. - № 30. - С. 141.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р., 436-ІУ // ВВРУ. - 2003. - № 18. - Ст. 144.
3. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р., №1798-ХІІ //ВВРУ. - 1992. - № 6. - Ст. 56.
4. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р., №2747-ІУ //ВВРУ. - 2005. - № 35-37. - Ст. 446.
5. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971р., №322-УІІ // ВВР УРСР. - 1971. - Додаток до № 50.
6. Кодекс законів про працю України: науково-практичний коментар/ Кер. автор. колективу В.І. Прокопенко. — Х.: Консум, 2003.- 401с.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р., №8073-Х // ВВР УРСР. - 1984. - Додаток до № 51. — Ст. 1122.
8. Кодекс України про надра від 27.07.1994 р., №132/94-ВР // ВВРУ. - 1994. - № 36. - Ст. 340.
9. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-ІV// ОВУ. - 2003. - № 11. - Ст. 461.
10. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-ІV// ОВУ. - 2004. - № 16. - Ст. 1088.
11. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.06.1963 р./ Київ. - Видавець Паливода - 2008. - 156 с. – (Кодекси України).
12. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 року № 973-ІV // ВВРУ. - 2003. - № 45. - Ст. 363.
13. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 17.07.1997 р. № 469/97-ВР // ВВРУ. - 1997. - № 39. - Ст. 261.
14. Про сільськогосподарську дорадчу діяльність: Закон України від 17.06.2004 №1807-ІУ // ВВРУ. – 2004.- №38 – Ст. 470.
15. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995.№108/95-ВР //ВВРУ. - 1995. - № 17. - Ст.121.
16. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р.№393/96-ВР // УК. - 1996. – 17 жовтня.
17. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. №280/97-ВР// ВВРУ. - 1997. - № 24. - Ст. 170.
18. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. №586-ХІІ // ОВУ. - 1999. - № 18. - Ст. 774.
19. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ //ВВРУ. - 1992. - № 48. - Ст. 650.
- 19-1 Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 №2939-УІ // УК.- 2011.-№28.- (15 лютого).
20. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 р. № 4002-ХІ І// ВВРУ. - 1994. - № 25. - Ст. 198.
21. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті: Закон України від 23.09.1994 р. № 185/94-ВР// ВВРУ. - 1994. - № 40. - Ст. 364.

22. Про страхування: Закон України від 04.10.2001 р. № 2745-III //ВВРУ. - 2002. - № 7. - Ст.50.
23. Про засади запобігання та протидії корупції: Закон України від 07.04.2011р. №3206-УІ // УК.- 2011.-№108.-16 червня.
- 23-1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення: Закон України від 07.04.2011р. №3207-УІ // УК.-2011.-№109.- 17 червня.
24. Про виконавче провадження: Закон України в редакції від 04.11.2010р., №2677-VI // Урядовий кур'єр, 2010, №239. – 21грудня.
25. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14 травня 1992 р. № 2343-XII //ВВРУ. - 1992. - № 31. - Ст. 440.
26. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 22.11.1996 р. № 543/96-ВР// ВВРУ. - 1997. - № 5. - Ст. 28.
27. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. №959-XII // ВВР УРСР. - 1991. - №29. - Ст. 377.
28. Про адвокатуру: Закон України від 19.12.1992 р. №2887-XII //ВВРУ. - 1993. - № 9. - Ст. 62.
29. Про аудиторську діяльність: Закон України від 22.04.1993 р. №3125-XII //ВВРУ. - 1993. - № 23. - Ст. 243.
30. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. №996-XIU // ОВУ. - 1999. - № 33. - С. 71.
31. Про державну виконавчу службу: Закон України від 24.03.1998р., №202/98-ВР // ВВРУ. - 1998. - № 36 - Ст. 243.
32. Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні: Закон України від 26.01.1993 р. №2939-XII // ВВРУ. - 1993. - № 13. - Ст. 110.
33. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 р. №3855-XII //ВВРУ. - 1994. - № 16.- Ст. 93.
34. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. №4038-XII //ВВРУ. - 1994. - № 28. - Ст. 232.
35. Про судоустрій та статус суддів України: Закон України від 07.07.2010р. №2453-УІ //ОВУ.-2010.-№55/1.-ст.1900.
36. Про Конституційний суд України: Закон України від 16.10.1996 р. №422/96-ВР // ВВРУ. - 1996. - № 49. - Ст. 272.
37. Про доступ до судових рішень: Закон України від 22.12.2005 р. №3262-ІУ // ГУ. - 2006. - № 7. – 14 січня.
38. Про дію міжнародних договорів на території України: Закон України від 10.12.1991 р. №1953-XII // ВВРУ. - 1992. - № 10. - Ст. 137.
39. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 р. №3460-УІ // УК. - 2011. - №29.- 27 липня.
40. Про науково-технічну інформацію: Закон України від 25.06.1993 р. №3322-XII // ВВРУ. - 1993. - № 33. - Ст. 345.
41. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 13.12.1991 р. №1977-XII // ВВРУ. - 1992. - № 12. - Ст. 165.

42. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р. №3425-XII// ВВРУ. - 1993. - № 39. - Ст. 383.
43. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15.05.2003 р. №742-ІУ // ОВУ. - 2003. - № 23. - Ст. 1014.
44. Про третейські суди: Закон України від 11.05.2004р., №1701-ІУ // УК. – 2004. - №111. – 16 червня.
45. Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції: Закон України від 19.05.2011р. №3390-УІ // УК.-2011.-№26.- 6 липня.
46. Про судовий збір: Закон України від 08.07.2011 №3674-УІ // ОВУ. – 2011. - №59. – Ст.2349.
47. Про державне мито: Декрет Кабінету Міністрів України від 21.01.1993, - № 7-93 //ВВРУ. - 1993. - № 13. - Ст. 113.
48. Про державне замовлення для задоволення пріоритетних державних потреб: Закон України від 22.12.1995. №494/95-ВР (редакція від 04.06.2011) // УК.-1996.-01 лютого.
- 48-1 Про здійснення державних закупівель: Закон України від 01.06.2010 №2289-УІ // УК.-2010.-№122 (7 липня).
49. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 06.09.2005р. №2806-ІУ // ВВРУ.-2005-№48.- Ст.483.
- 49-1 Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності: Закон України від 19.05.2011 №3392-УІ // УК.- 2011.-№134 (26 липня).
50. Про заходи щодо впорядкування розрахунків за договорами, що укладаються суб'єктами підприємницької діяльності України: Указ Президента України від 04.10.94 № 566/94 //Урядовий кур'єр. -1994.. - № 154-155 – 6 жовтня.
51. Положення про Міністерство юстиції України: Указ Президента України від 06.04.2011р. №395/2011 // УК. - №73. - 2011. - 21 квітня.
- 51-1 Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України: Указ Президента України від 23.04.2011 №500/2011 // УК.-2011.- №89.- 19 травня.
52. Питання забезпечення органами виконавчої влади доступу до публічної інформації: Указ Президента України від 05.05.2011р. №547/2011 //УК.- 2011. -№84. - 12 травня.
53. Про день юриста: Указ Президента України 16.09.1997 р. №1022/97 // Урядовий кур'єр. - 1997. - № 172-173. – 18 вересня.
54. Про затвердження Положення про порядок державної реєстрації договорів (контрактів) про спільну інвестиційну діяльність за участю іноземного інвестора: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.01.1997 р. № 112 // ОВУ. - 1997. - № 6. - Ст. 47.
55. Про затвердження Положення про порядок державної реєстрації іноземних інвестицій: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.08.1996 р. № 928.// Урядовий кур'єр - № 186-187.-3 жовтня.

56. Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.08.1993 року № 611 //Зібрання постанов Уряду України. - 1993. - № 12. - Ст. 269.

57. Про Порядок проведення Державного реєстру застав рухомого майна: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.07.1998 року № 1185 (втратив чинність) // ОВУ. - 1998.- № 30. - Ст. 1138.

58. Положення про Всеукраїнську міжвідомчу координаційно-методичну раду з правової освіти населення: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.05.1995, №366 «Про Програму правової освіти населення України» //ОВУ. -2002. - №1. – Ст.11; 2004.-№35.-Ст.2341.

58-1 Про внесення змін до Положення про Всеукраїнську міжвідомчу координаційно-методичну раду з правової освіти населення: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.06.2011, №627 //Урядовий кур'єр. -2011. - № 120. – 06 липня.

59. Про затвердження Загального положення про юридичну службу міністерства, іншого органу виконавчої влади, державного підприємства, установи та організації: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.11.2008, № 1040 // Урядовий кур'єр. - 2008. - № 238. – 18 грудня.

60. Про затвердження Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.92, № 731// Урядовий кур'єр. - 1993. - № 25-26. – 18 лютого.

61. Про затвердження Примірної Інструкції з діловодства у міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, Раді Міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органах виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.10.97 № 1153 // ОВУ. - 1997. - № 43. – С.50.

62. Про затвердження Порядку визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.01.1996, № 116 // Урядовий кур'єр. -1996. - № 20-21. – 01 лютого.

63. Про затвердження Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів): Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 06.09.2001 р. № 201 // ОВУ. - 2001. - № 39. - Ст. 1784.

64. Про інформаційний бюлетень «Офіційний вісник Президента України»: Указ Президента України від 12.02.2007 №101/2007 // УК.- 2007.- №28.- 14 лютого.

65. Про підготовку пропозицій щодо забезпечення гласності та відкритості діяльності органів державної влади: Указ Президента України від 17.05.2001, № 325/2001 //УК, 2001. - № 88. - 22 травня.

66. Про практику розгляду судами трудових спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 06.11.1992, №9 //Цивільно-процесуальний кодекс України. Постанови Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах за ред. Шевчука П.І. - К., 1999.- 395С.

67. Про затвердження Зводу відомостей, що становлять державну таємницю: Наказ Служби безпеки України від 12.08.2005, № 410 //ОВУ, 2005. - № 34. - С.172.

68. Про затвердження Інструкції про порядок застосування штрафних (фінансових) санкцій органами державної податкової служби: Наказ Державної податкової Адміністрації України від 17.03.2001, № 110 //ОВУ, 2001. - № 13. - С.256.

69. Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: Постанова Національного банку України від 21.01.2004, № 22 //ОВУ, 2004. - № 13. - Ст.908.

70. Про затвердження Положення про порядок формування та ведення єдиної бази даних про підприємства, щодо яких порушено провадження у справі про банкрутство: Наказ міністерства економіки України від 11.04.2001, № 77. //ОВУ, 2001. - № 19. - Ст.815. - С.28.

71. Про затвердження Порядку списання кредиторської заборгованості бюджетних установ, строк позовної давності, якої минув: Наказ Державного казначейства України від 08.05.2001, - № 73 //ОВУ, 2001. - № 22. - С.179.

72. Про створення методичного кабінету для працівників юридичних служб міністерств, інших центральних органів виконавчої влади: Наказ Міністерства юстиції України від 15.01.2004р. №7/5, //Бюлетень Міністерства юстиції України, 2004. - №1.

73. Про затвердження Положення про проведення перевірок правової роботи юридичних служб підприємств, організацій і установ, що знаходяться у сфері управління Міністерства промислової політики України: Наказ Міністерства промислової політики України від 23.12.2005р. №478 // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.yur.org.ua/indeks.php?lang_id=1&menu_id=1243&a...

74. Про внесення змін до наказу про тендерний комітет Міністерства юстиції для закупівлі послуг юридичних радників, фахівців, примірювачів, експертів із спеціалізованих питань для забезпечення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, які розглядаються у закордонних юрисдикційних органах, справ за участю іноземного суб'єкта... від 16.01.2008р. №32/7

75. Про затвердження Положення про проведення перевірок правової роботи юридичних служб урядових органів у системі Мінагрополітики, підприємств, установ та організацій, які належать до сфери управління міністерства: Наказ Міністерства аграрної політики України від 04.06.2009р. №396.

76. Облік заборгованості клієнтів: Лист Державної податкової адміністрації України від 31.05.2001, № 3700/6/24-2315 //УК, 2001. - № 112. - 26 червня.

II. Додаткова література

1. Айзин С.М., Тихомиров М.Ю. Юридическая служба на предприятии: настольная книга юрисконсульта. Москва: 2003. – 685с.

2. Боровик Б., Камерон Холл. Юраудит: сім порад з кращого досвіду //Юридична газета. – 2007. - №15-16. - 19 квітня. – С.13.

3. Будз В. Порядок проведення правової експертизи нормативно-правового акта на відповідність положенням конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року у процесі державної реєстрації нормативно-правових актів у Міністерстві юстиції України // Юридичний журнал. Видавнича організація «Юстіан». – 2009. - №1.- С.86.

4. Васильєв С.В. Цивільний процес: Навчальний посібник. – Х.: ТОВ «Одіссей», 2008. -480 с.

5. Голембо Л.Я. Организации юридической службы на предприятии: Учебное пособие. – Запорожье, 2001.

6. Голубятников С.П., Леханова Е.С. Аудит в юридической практике: Учебное пособие / Под ред. С.П.Голубятникова. – М.: Юридическая литература., - 2002. – 144с.

7. Гордієнко К.Д. Юридична служба на підприємстві. Типові положення. Зразки документів. Судова практика. – К.: КНТ, 2007. – 304 с.

8. Горевий В. І. Організація юридичної служби на підприємстві: Навчальний посібник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. 301с.

9. Гусарєв С.Д., Тихомиров О.Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): Навчальний посібник.- К.: Знання, 2008.-495с.

10. Данилов Е.П. Справочник адвоката: Консультации, защита в суде, образцы документов. – М.: Юрайт-Издат, 2004. – 616 с.

11. Діденко А.Н. Сучасне діловодство. Навчальний посібник. – 4-те видання. – К.: Либідь, 2004. – 384 с.

12. Долгополов А.М. Організація юридичної служби на підприємствах. Курс лекцій. – К.: Видавництво МАУП, 2000. С. 72.

13. Домбровський С.Ф. Інформаційно-методичний посібник для працівників юридичних служб органів АПК та агропідприємств по основних питаннях статусу правових служб та організації правової роботи. Хмельницький. – 1998. – 92 с.

14. Домбровський С.Ф. Обов'язки працівників юридичної служби //Юридична газета. – 2007. - №18-19. - 10 травня. – С.12.

15. Співак В.І., Росіхін В.Ю., Рубановський К.С. Правова служба в органах місцевого самоврядування. Курс лекцій. – К.: Академія муніципального управління, 2006. – 110с.

13. Інформаційні ресурси

Інтернет-ресурси з правової тематики

Адреса веб-сайту	Назва веб-ресурсу
1	2
www.president.gov.ua	Президент України
www.rada.gov.ua	Верховна Рада України
www.kmu.gov.ua	Кабінет Міністрів України

www.ccu.gov.ua	Конституційний Суд України
www.scourt.gov.ua	Верховний Суд України
www.ombudsman.kiev.ua	Уповноважений Верховної Ради України з прав людини
www.rainbow.gov.ua	Рада національної безпеки та оборони України
www.minjust.gov.ua	Міністерство юстиції України
www.vru.gov.ua	Вища рада юстиції України
www.gp.gov.ua	Генеральна прокуратура України
www.cvk.gov.ua	Центральна виборча комісія України
www.uba.kiev.ua	Асоціація правників України
www.pravosud.org.ua	Українське правосуддя
www.nplu.kiev.ua	Національна парламентська бібліотека України
www.uamedia.visti.net/gol	Газета «Голос України»
www.uamedia.visti.net/uk	Газета «Урядовий кур'єр»
www.pravo.biz.ua	Електронна бібліотека з правознавства
www.pravo.org.ua	Центр політико-правових реформ
www.chitalka.info	Електронні підручники он-лайн/ Право
www.uapravo.org	Правовий журнал
www.nau.kiev.ua	Нормативні акти України - законодавство для
www.cmlaw.com.ua	Юридична компанія «Чечель, Малласв та Партнери»
www.pravoved.com.ua	Спеціалізований ресурс для правників
www.lawyer.org.ua	Корпорація «Юриспруденція он-лайн»
www.legality.kiev.ua	Інститут проблем законодавства
www.khpg.org	Харківська правозахисна група
www.vybor.8m.com	Судові проблеми (інформація про судову систему, як поводитися в суді, як написати скаргу до Європей-
www.pension.kiev.ua	Пенсійне забезпечення в Україні
legalpro.hypermart.net	Правовий захист (Рішення Конституційного Суду
www.uapravo.org	UAravo (Сайт корисної правової інформації: є методичні матеріали, закони, юридичні консультації тощо)
www.whoiswho.com.ua	«Хто є хто в Україні?» (Сайт пропонує необхідну контактну інформацію про органи державної влади. На-
www.helsinki.org.ua	Українська Гельсінська спілка з прав людини
www.u21.org.ua	Юрист ХХІ століття
www.accent.kiev.ua	Політична та економічна інформація про Україну
www.sudova-	Судові рішення
www.coe.kiev.ua	Рішення Європейського суду
www.legal.com.ua	Інформаційно-пошукова система по законодавству